

Mülteci
Hakları
Merkezi

Refugee
Rights
Turkey

“Geçici Koruma” Uygulaması
ve
İşgücü Piyasasına Erişim

SORULAR ve YANITLAR

MÜLTECİLER İÇİN ÜCRETSİZ HUKUKİ DESTEK

Suriye'den Türkiye'ye sığındım. Yasal olarak çalışabilir miyim?

Suriye'den bireysel ya da kitlesel olarak gelen Suriye vatandaşları ile yine Suriye'den gelen vatansızlar ve mülteciler Türkiye'de "geçici koruma" uygulamasına tâbidirler. "Geçici koruma" kaydını tamamlamış olan kişiler, kayıt tarihinden altı ay sonra çalışma izni almak için başvurabilirler.

"Geçici koruma" altındaki kişilerin yapacakları çalışma izni başvuruları genel bir kural olarak işverenleri tarafından ve e-devlet üzerinden yapılmalıdır. Başvuruları alma, değerlendirme ve sonuca bağlama yetkili kurum olan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından gerçekleştirilir.

Çalışma izni alma zorunluluğundan muaf tutulmam mümkün mü?

Ocak 2016 tarihinde yürürlüğe giren "Geçici Koruma Sağlanan Yabancıların Çalışma İzinlerine Dair Yönetmelik" uyarınca mevsimlik tarım veya hayvancılık işlerinde çalışacak olan ve "geçici koruma" kapsamında bulunanlar çalışma izninden muaftırlar. Ancak bu muafiyet otomatik olarak sağlanan bir muafiyet değildir. Bir diğer deyişle, bu muafiyetten yararlanabilmek için başvuruda bulunmak şarttır.

Muafiyet başvuruları "geçici koruma" kaydının yapıldığı ilin valiliklerine yapılmalıdır. Valilik söz konusu başvuruları Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na bildirecektir ve Bakanlığın olumlu görüşünü valiliğe bildirmesinin ardından muafiyet kazanılmaktadır.

Bu hususlara ilaveten, mevsimlik tarım veya hayvancılık işlerinde çalışacak olan ve “geçici koruma” kapsamında bulunanların çalışma izni muafiyetinden yararlanmaları ancak “geçici koruma” kaydının bulunduğu il için geçerlidir.

Çalışma izni başvurularında kısıtlamalar var mı?

Türkiye’de yürürlükte bulunan mevzuat uyarınca yabancıların bazı meslek ve görevleri icra etmeleri mümkün değildir. Bu itibarla Türkiye’deki yabancılar dış hekimliği, hastabakıcılık, ebelik, eczacılık, veterinerlik, özel hastanelerde sorumlu müdürlük, avukatlık, noterlik, özel ya da kamu kuruluşlarında güvenlik görevlisi, kara suları dâhilinde dalgıçlık, kaptanlık, kılavuzluk ve sair meslekler ve gümrük müşavirliği gibi iş ve meslekleri yürütememektedir.

Çalışma izni başvurusunda ek yükümlülükler öngörülüyor mu?

“Geçici koruma” altında olan sağlık meslek mensupları ile eğitim meslek mensuplarının çalışma izni başvurularına ilişkin olarak başvuru yapılmadan önce ön izin alma şartı getirilmiş ve ön izin belgesi bulunmayan başvuruların değerlendirmeye alınmayacağı belirtilmiştir.

Sağlık meslek mensupları ön izin başvurularının İl Sağlık Müdürlüklerine, eğitim meslek mensuplarının ön izin başvurularının ise çalışılacak kurumun niteliğine göre Milli Eğitim Bakanlığı’na ya da Yükseköğretim Kurulu’na yapılması gerekmektedir.

Çalışma izni başvuruları nasıl değerlendirilir?

Yabancıların Türkiye'deki çalışma izinlerine dair temel düzenlemeler 4817 sayılı Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkındaki Kanun'da ve bu kanunun Uygulama Yönetmeliği'nde yer almaktadır. Yukarıda belirtildiği üzere başvurular, genel bir kural olarak işveren tarafından yapılmalıdır.

Esasen yürürlükteki mevzuat uyarınca yabancıları istihdam edecek işverenlerin, çalışma izni için başvurulacak işyerinde işyerinin ödenmiş sermayesinin veya brüt satışlarının ya da bir önceki yıl ihracat tutarının belli bir düzeyin üstünde olması gibi bir dizi kıstası karşılama yükümlülüğü bulunmaktadır. Ancak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile yapılan görüşmelerde, yetkililer bu kıstasların geçici koruma altında bulunan kişileri istihdam edecek işverenlere uygulanmayacağını belirtmiştir.

Çalışma izni başvurularında aşamalar e-posta üzerinden başvuruda bulunan işverene gönderilmektedir. Alternatif olarak, başvuruların durumu Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın internet sitesi üzerinden de takip edilebilmektedir.

“Geçici koruma” çerçevesinde verilecek çalışma izinleri konusunda bilmem gereken başka bir husus var mı?

“Geçici Koruma Sağlanan Yabancıların Çalışma İzinlerine Dair Yönetmelik” uyarınca, başvuru yapılan işyerindeki çalışacak olan “geçici koruma” uygulamasına tabi kişilerin sayısı, söz konusu işyerinde çalışan Türkiye vatandaşı sayısının % 10’unu geçmemektedir. Benzer bir biçimde toplam çalışan sayısının ondan az olan işyerlerinde çalışacak “geçici koruma” uygulamasına tabi kişi sayısının 1 kişi ile sınırlı olacağı belirtilmiştir.

Ancak Yönetmelikte, işverenin, işyerinin kayıtlı olduğu ildeki Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü’nden, çalışma izni başvurusu tarihinden önceki dört haftalık süre içerisinde söz konusu işi yapabilecek aynı nitelikte Türkiye vatandaşı bulunamadığı belgelendirebildiği takdirde istihdam kotasının uygulanmayabileceği de belirtilmektedir.

Ek olarak, çalışma izni aldığınız tarihten itibaren 30 gün içinde çalışmaya başlamanız gerekmektedir. İşvereniniz çalışmaya başladığınız tarihten itibaren 15 gün içinde bu durumu Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı’na bildirmelidir.

Almış olduğum çalışma izniyle başka işyerinde çalışabilir miyim?

Mevcut mevzuat uyarınca çalışma izni başvurusu işveren tarafından yapıldığından ve izin belli bir işyeri ya da konut için verildiğinden, çalışma iznini aldığınız işyerinden ayrılmanız halinde çalışma izniniz, süresi dolmamış olsa dahi, geçerliliğini yitirecektir. Benzer bir biçimde, tek bir çalışma izniyle birden fazla işyerinde çalışabilmeniz de mümkün değildir.

Dolayısıyla yeni işvereninizin sizin adınıza yeni bir çalışma izni başvurusunda bulunması gerekmektedir. Yeni işveren tarafından yapılacak başvuru sahip olduğunuz çalışma izninizin otomatik olarak iptal edilmesine neden olmaz. Ancak söz konusu yeni başvurunun olumlu değerlendirilmesi halinde önceki çalışma izniniz iptal edilir. İptal edilen eski çalışma izninizi, tarafınıza bildirim yapılmasını müteakiben bir hafta içinde Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na iade etmeniz gerekmektedir.

Eğer işten çıkarılırsam çalışma iznimin geçerliliği devam eder mi?

Yukarıda da belirtildiği üzere Türkiye'deki düzenlemelere göre çalışma izni belli bir işyeri ya da konut için verilmektedir. Dolayısıyla çalışma izni almış olduğunuz işyeri ile hizmet akdinizin sona erdikten sonra yasal olarak başka bir işyerinde çalışmayı arzu ediyorsanız, yeni işvereninizin sizin adınıza başvuruda bulunması gerekmektedir.

Çalışma izniyle çalışıyorum. Bir çalışan olarak haklarım nelerdir?

Her şeyden önce tarafınıza hiçbir şekilde yasal olarak belirlenen asgari ücretin altında bir ödeme yapılamaz. Eğer işvereniniz Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmadığınızı ileri sürerek sizi asgari ücretin altında çalıştırabileceğini iddia ederse, lütfen bu iddianın asılsız olduğunu biliniz.

Sosyal güvenlik mevzuatına göre Türkiye’de sigortalı bir çalışan olmanız için Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmanız şart değildir. Dolayısıyla işvereninizin sigorta girişinizi yapması, yetkili makamlara bildirimde bulunması ve düzenli olarak primlerinizi yatırması gerekmektedir. İşvereninizin sizi sigortasız olarak çalıştırdığının tespit edilmesi halinde, işvereniniz hakkında idari para cezası uygulanacaktır. İşvereninizin sigorta girişinizi yapmadığını fark ettiğiniz takdirde, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bölge Müdürlüğü’ne başvurma hakkınız vardır. Yaptığınız başvuruda, ilgili işyerinde çalıştığınızı gösterir belgeler sunarak ya da tanık göstererek gerekli adımların atılmasını talep etmeniz mümkündür. Benzer bir biçimde Alo 170 hattından da sigortasız çalıştırıldığınıza ilişkin ihbarda bulunmanız mümkündür.

Ancak çalışma izni muafiyeti kapsamına giren mevsimlik tarım veya hayvancılık işlerinde çalışacaksanız, farklı bir düzenlemeye tâbi olacaksınız. Söz konusu işin 30 günden fazla süreli olması durumunda işvereninizin sizi sigortalı olarak bildirmesi zorunludur.

Eğer yasal olarak çalışma izniyle çalıştığım yerde iş kazası geçirirsem haklarım nelerdir?

İş kazası, çalıştığınız işyerinde meydana gelen kazaları içerdiği gibi, işverenin size farklı bir görev vermesi üzerine işyerinin dışında bir yerde görevinizi icra sırasında, işverence sağlanan bir taşıtla işin yapıldığı yere gidiş geliş sırasında ve her halükarda işinizi icra ettiğiniz her anda geçirdiğiniz kazaları kapsamaktadır.

İş kazasından dolayı hemen veya sonradan ortaya çıkabilecek bedensel ve/veya ruhsal zararlardan ötürü kanunlar uyarınca işvereninizin de belli hallerde sorumluluğu doğabilir.

Kural olarak, işvereninizin, iş kazasından itibaren 3 gün içerisinde Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Bölge Müdürlüğü'ne bildirimde bulunması gerekmektedir. İşvereninizin bildirimde bulunmaması halinde bu bildirim bizzat yapabilmemiz mümkündür. İş kazasının gerçekleştiğini gösteren belgeleri başvurunuza eklemeniz de önemlidir.

Bu bildirim yapılmasının ardından iş kazasının gerçekleştiği yerdeki Sigorta Müdürlüğü'ne dilekçe ile başvurabilirsiniz. Başvurunuzun ardından yönlendirileceğiniz hastanede fiziksel zarara ve/veya maluliyet derecenize ilişkin bir rapor hazırlanacaktır. Raporla saptanan maluliyet düzeyine göre maluliyet aylığı veya sürekli iş göremezlik gelirinize başvurmanız da mümkün olabilir.

Çalışma iznim olmadan çalışırsam ne olur?

Geçici Koruma Sağlanan Yabancıların Çalışma İzinlerine Dair Yönetmelik uyarınca, geçici koruma sağlanan yabancıların çalışma izni olmaksızın Türkiye'de çalışması veya çalıştırılması yasaktır.

Çalışma izni olmaksızın çalışan geçici koruma sağlanan yabancılar ile işverenler hakkında 4817 sayılı Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanun uyarınca, hem çalışan hem de işverene belli miktarlarda idari para cezası verilecektir.

Mülteci Hakları Merkezi İletişim Bilgileri:

Türkiye'nin neresinde olursanız olun, Türkiye'deki hak ve yükümlülükleriniz konusunda her türlü sorularınız ve Türkiye'deki sığınma prosedüründe karşılaştığınız sorunlarla ilgili olarak ücretsiz hukuki danışma ve destek hizmetlerimizden faydalanmak için hafta içi her gün 10.00-17.00 saatleri ofisimize gelebilir, ya da aşağıdaki iletişim bilgilerini kullanarak bize

 Dr. Refik Saydam Cad. Dilber Apt. No: 39 Daire: 11 Kat: 4
Şişhane, Beyoğlu - İstanbul

 +90 212 292 48 30

 +90 212 292 48 33

 info@mhd.org.tr

Mülteci Hakları Merkezi

Refugee Rights Turkey

📍 Dr. Refik Saydam Cad. Dilber Apt. No: 39 Daire: 11 Kat: 4

Şişhane, Beyoğlu - İstanbul

☎ +90 212 292 48 30

📠 +90 212 292 48 33

✉ info@mhd.org.tr

www.mhd.org.tr

Bu kaynak, **Mülteci Hakları Merkezi**'nin Amerikalı sivil toplum örgütü **Refugee Solidarity Network** ve **Hollanda Mülteci Konseyi** işbirliğiyle ve **ABD Dışişleri Bakanlığı Nüfus, Mülteciler ve Göç Bürosu**'nun desteğiyle yürüttüğü bir proje kapsamında hazırlanmıştır.

Mülteci Hakları Merkezi

Refugee Solidarity Network

ABD - Dışişleri Bakanlığı Nüfus,
Mülteciler ve Göç Bürosu